

ΤΑ ΑΝΩ ΦΡΟΝΕΙΤΕ

«Καὶ ταῦτα εἰπὼν βλέπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν». Πράξεις 1, 9

Ἅγιος Φιλάρετος Μόσχας

Καθὼς οἱ ἔντεκα Ἀπόστολοι κοίταζαν, ὁ Κύριος ἀνελήφθη. Ἀνέστη ἐκ νεκρῶν χωρὶς μάρτυρες, ὅμως ἀνελήφθη στοὺς οὐρανοὺς παρουσία μαρτύρων. Ὁ σφραγισμένος τάφος στὸ βράχο ἔκρυσε τὴ δόξα τῆς ἀνάστασης, κατὰ τὴν στιγμή τῆς πραγματοποιήσεώς της· ἕνα φωτεινό, διάφανο σύννεφο ἀποκαλύπτει τὴ δόξα τῆς Ἀναλήψεως τὴ στιγμή πού πραγματοποιεῖται. Γιατί αὐτὴ ἡ διαφορά; Ἴσως διότι ἡ ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, μετὰ τὴν κάθοδό Του στὸν Ἄδη, ἦταν μιὰ ἄνοδος ἀπὸ τὴν κόλαση στὸν παράδεισο καὶ δὲν ὑπῆρχε τότε χῶρος γιὰ ἐπίγειους μάρτυρες, καὶ μόνον οἱ πατριάρχες καὶ οἱ προφῆτες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἀναχωρήσει ἀπὸ τὴν ἐπίγεια ζωὴ, θὰ μπορούσαν νὰ εἶναι μάρτυρές της. Ὅμως τὴν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου, ὡς ἄνοδο ἀπὸ τὴν γῆ στὸν οὐρανό, μπορούσαν φυσικὰ νὰ

τὴν δοῦν οἱ Ἀπόστολοι, πού βρίσκονταν ἐπὶ τῆς γῆς κι ἔβλεπαν πρὸς τὸν οὐρανό.

Ἐπὶ πλέον, ἀρκοῦσε νὰ δοῦν τὸν ἐγερθέντα Κύριο, μετὰ τὴν ἀνάστασή Του, προκειμένου νὰ δώσουν μαρτυρία γιὰ τὴν ἴδια τὴν ἀνάσταση: δεδομένου ὅτι τὴν Ἀνάληψη τῆς χοϊκῶς γεννηθείσας σαρκὸς στοὺς οὐρανοὺς ἔπρεπε ὄντως νὰ τὴν δοῦν, ὥστε ἡ ἀνάσταση νὰ ἐπιβεβαιωθεῖ. Πιθανὸν ὁ σαρκικὸς νοῦς νὰ διερωτηθεῖ: πῶς ἡ χοικῶς γεννηθεῖσα σάρκα μποροῦσε νὰ ἀνέλθει στὸν οὐρανό; Ἀπαντοῦμε: δὲν χρειάζεται νὰ σκεφτοῦμε γιὰ τὴν δυνατότητα τοῦ γεγονότος, ἀφοῦ τὸ εἶδαν καὶ τὸ μαρτύρησαν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀρνήθηκαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ θάνατο γιὰ νὰ ἐπιβεβαιώσουν τὴν ἀλήθειά του. *«Καὶ βλέπόντων αὐτῶν ἐπήρθη»*. Ἀλλὰ ἦταν μόνο γιὰ νὰ πείσει τοὺς ἄπιστους πού ὁ Κύριος ἐπέτρεψε νὰ ὑπάρξει μαρτυρία γιὰ τὴν Ἀνάληψή Του; Ἀναμφίβολα γιὰ νὰ ἐνθαρρύνει καὶ τοὺς πιστούς. *«Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ»*, λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἐὰν –ἄς προσθέσουμε κι ἐμεῖς– τὸν ἔχετε δεῖ νὰ ἀνέρχεται στὸν οὐρανὸ καὶ συμμετέχετε κι ἐσεῖς στὸ νέο αὐτὸ θρίαμβο, τότε *«τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος, τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς»* (Κολ.3, 1-2).

Τί σημαίνει *«τὰ ἄνω φρονεῖτε;»* Δὲν εἶναι, πράγματι, τὰ λόγια αὐτὰ ξεκάθαρα; Καὶ ἂν δὲν τὰ καταλαβαίνεις, εἶτε θέλοντας νὰ τὰ καταλάβεις εἶτε μὲ ἄλλο τρόπο, παραδέξου ὅτι δὲν τὰ καταλαβαίνεις, ἐπειδὴ δὲν *«φρονεῖς τὰ ἄνω»*: διότι ἐκεῖνος πού καταλαβαίνει, ξέρει τί κάνει. Ἄν δὲν φρονεῖς τὰ ἄνω, δὲν θὰ ἀνεβεῖς ψηλά, ὅπου *«ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος»*. Ὅμως ἂν δὲν ἀνεβεῖς ψηλά, ὅπου ὁ Χριστὸς ἐστὶν καθήμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ἀναλογίσου, χοϊκέ ἄνθρωπε, τί θὰ ἀπογίνεις, ὅταν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρέλθουν καὶ δὲν θὰ ἀπομείνει τίποτα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ βασίλειο τοῦ Χριστοῦ – καὶ τὴν κόλαση! Δὲς πῶς ἡ γῆ θρυμματίζεται κάτω ἀπὸ τὰ πόδια σου καὶ μπροστά σου ἀνοίγεται ἡ κόλαση: δὲν ὑπάρχει ἄλλη ὁδὸς σωτηρίας παρὰ νὰ κρατηθεῖς, μὲ ὅλη σου τὴ δύναμη, ἀπὸ τὰ οὐράνια πράγματα. Πρέπει νὰ μάθεις *«νὰ φρονεῖς τὰ ἄνω καὶ ὄχι τὰ πράγματα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς»*.

Μάθετε νὰ φρονεῖτε τὰ ἄνω! Ἴς μὴν φοβηθεῖ κανένας μὲ αὐτὴ τὴν ἐπιταγή. Ἴς μὴν νομίσει ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσει τὶς ποικίλες καὶ πολυάριθμες ἐκεῖνες δυσκολίες, τὶς ὁποῖες ἀναπόφευκτα θὰ συναντήσῃ στὴν ὁδὸ τῆς ἐπίγειας γνώσεως, καὶ πού ἀνάμεσά τους πρέπει νὰ ἀπαριθμήσῃ τὰ κατ' ἐξοχὴν μέσα γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἀποκαλούμενη ἐπίγεια σοφία – ὅπως, γιὰ παράδειγμα, πλῆθος διδασκάλων, πού ὁ καθένας ὑπερασπίζεται τὴν ἰδιαίτερη δοξασία του καὶ ἀντικρούει τὴν δοξασία τοῦ διπλανοῦ του, πλῆθος βιβλίων, συχνὰ βλαβερῶν γιὰ τό νοῦ, καθὼς καὶ γιὰ τό μάτι, μὲ τό σκοτεινὸ περιεχόμενό τους. Μὴ φοβάστε. Μαθαίνοντας «νὰ φρονεῖτε τὰ ἄνω», κατὰ τό νόημα τοῦ Εὐαγγελίου, δὲν εἶναι τό ἴδιο ὅπως μαθαίνετε τὴν ἐγκόσμια σοφία. Ἡ γνώση τῶν οὐρανίων πραγμάτων δὲν ἐξαρτᾶται τόσο πολὺ ἀπὸ ἐξωτερικὰ μέσα, δὲν χρειάζεται μεγάλη βοήθεια, δὲν τίθενται τόσα ἐμπόδια ὅπως στὴν ἀναζήτησιν τῆς ἐγκόσμιας σοφίας. Ὡστόσο, ὠφελεῖται καὶ ἀπὸ ἐξωτερικὰ μέσα, δὲν ἀπορρίπτει τὴ βοήθεια καὶ δὲν εἶναι ἀπαλλαγμένη ἀπὸ δυσκολίες τοῦ δικοῦ της εἴδους. Ὁ ἴδιος Ἀπόστολος πού μᾶς ἔδωσε τὴν ἐντολὴ «τὰ ἄνω φρονεῖτε», ὠφελήθηκε ἀπὸ τὰ μέσα καὶ τὴν βοήθεια τῆς ἐγκόσμιας σοφίας, «ἔχων ἀνατραφεῖ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ πολυμαθοῦς Γαμαλιήλ». ὅμως διαδοχικὰ τὰ ἀπέρριψε ὅλα τοῦτα καθὼς καὶ ἄλλα προνόμια, λογαριάζοντας τὰ «πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου» (Φιλ.3,7-8), προκειμένου νὰ μπορέσῃ νὰ κερδίσῃ τὸν Χριστό. Καὶ ὠρίμασε κατὰ συνέπεια φρονῶν τὰ ἄνω – καίτοι ὁ ἴδιος ταυτόχρονα ἀπέρριψε τὰ μέσα καὶ τὴν βοήθεια πού τοῦ προσέφερε ἡ ἐγκόσμια σοφία.

Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι εἶχαν ἀπλῶς μάθει νὰ πλέκουν ψαράδικα δίχτυα καὶ ὄχι νὰ ξετυλίγουν τὰ σοφίσματα τῶν βιβλίων. Ὅμως αὐτὸ μὲ κανένα τρόπο δὲν τοὺς ἐμπόδισε νὰ ἐνδυναμώσουν τὸν ἑαυτό τους ὥστε νὰ φρονοῦν τὰ ἄνω καὶ νὰ γίνουν ἀκόμη καὶ διδάσκαλοι τῶν ἰδίων τῶν σοφῶν. Ἔτσι ἦταν καὶ μετὰ τὴν ἐποχὴ τῶν Ἀποστόλων: ὁ Μέγας Βασίλειος ἀπέκτησε τὴ σοφία τῶν Ἀθηναίων καὶ τὴν ὑπέταξε στὴν ὑπηρεσίαν τῆς σοφίας τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ Ἀρσένιος, Μέγας ἐπίσης, ἂν καὶ διδάσκαλος σὲ ὅλη τὴν ἔκτασιν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς γνώσεως, θεώρησε τὸν

ἑαυτὸ του ἀρκετὰ ἀδαῆ ὥστε νὰ μαθητεύσει σὲ ἕναν ἀγράμματο γέροντα Αἰγύπτιο, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀρκετὰ σοφὸς γιὰ νὰ τοῦ διδάξει τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς πνευματικῆς σοφίας. Καὶ ἔτσι, τὸ νὰ φρονοῦμε τὰ ἄνω, ἂν καὶ πράγματα ὑψηλὰ ἀκόμη καὶ γιὰ ἕναν φιλόσοφο, εἶναι συγχρόνως ἀρκετὰ ἀπλά καὶ γιὰ τὰ νήπια. «Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις» (Ματθ. 11, 25).

Τί λοιπὸν σημαίνει «τὰ ἄνω φρονεῖτε»; Ἐπαναλαμβάνω: ἂν δὲν τὸ καταλαβαίνετε, τότε προφανῶς δὲν τὸ ἐφαρμόζετε. Καὶ ἂν δὲν φρονεῖτε τὰ ἄνω, τότε ἀναμφίβολα φρονεῖτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Καί, συνεπῶς, αὐτὸ τὸ γνωρίζετε. Τί κάνετε τώρα, ὅταν φρονεῖτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπως γιὰ παράδειγμα, ὅταν ἔχετε στὸ μυαλό σας νὰ γίνετε πλούσιοι; Ἐπιθυμεῖτε τὰ πλούτη –συχνὰ τὰ σκέφτεστε– ἐφευρίσκοντας τρόπους νὰ τὰ ἀποκτήσετε καὶ νὰ τὰ αὐξήσετε. Βάζετε σὲ ἐνέργεια αὐτοὺς τοὺς τρόπους, καὶ ὅ,τιδήποτε κάνετε, τὸ κάνετε μὲ τὴν προοπτικὴ νὰ πετύχετε καὶ νὰ αὐξήσετε τὸν πλοῦτο, καὶ στὴν κατοχὴ τοῦ πλούτου τοποθετεῖτε τὴν εὐτυχία σας. Φέρνοντας στὸ νοῦ αὐτὸ τὸ παράδειγμα μποροῦμε γενικὰ νὰ ποῦμε, ὅτι τὸ «νὰ φρονοῦμε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς», σημαίνει νὰ ἐπιθυμοῦμε ἐπίγεια πράγματα, νὰ τὰ σκεφτόμαστε, νὰ τὰ ἐφαρμόζουμε, νὰ τὰ ἔχουμε πάντα μπροστὰ μας, νὰ τοποθετοῦμε τὴν εὐτυχία μας στὴν κατοχὴ τους. Ἀλλάξτε τὸ ἀντικείμενο, καὶ θὰ καταλάβετε τί εἶναι «νὰ φρονοῦμεν τὰ ἄνω». Σημαίνει, νὰ ἐπιθυμοῦμε τὰ ἄνω, δηλαδὴ τὰ οὐράνια πράγματα. Μὲ ἄλλα λόγια, αὐτὰ πού εἶναι πνευματικὰ καὶ θεῖα. Νὰ σκεφτόμαστε τὰ οὐράνια πράγματα, νὰ τὰ ἐφαρμόζουμε, ἢ κατὰ τὰ λόγια τοῦ Εὐαγγελίου, νὰ «ἐργαζόμαστε τὸ ἔργο τοῦ θεοῦ», νὰ ἔχουμε τὰ οὐράνια πράγματα μπροστὰ στὰ μάτια μας καὶ νὰ τοποθετοῦμε σὲ αὐτὰ τὴν εὐτυχία μας.

Πόσο δύσκολο –θὰ σκεφτοῦν μερικοὶ– νὰ ἔχει κανεὶς τὰ οὐράνια πράγματα στὸ νοῦ του, στὴν καρδιὰ καὶ στὶς πράξεις του! Γιὰ νὰ γίνει κάτι τέτοιο ἕνας χοῖκὸς ἄνθρωπος πρέπει ν’ ἀλλάξει τὰ ἔργα του, τὶς ἐπιθυμίες, ἀκόμη καὶ τὶς σκέψεις του. Δὲν ἀρνοῦμαι πὼς κάτι τέτοιο εἶναι ἀναγκαῖο, καὶ δὲν εἶναι εὐκόλο

νὰ τὸ κάνουμε. Ὅμως τί πρέπει νὰ γίνει; Εἶναι πιὸ δύσκολο νὰ ἀνεβεῖς σὲ κάποιο ὕψος, ἀπὸ τὸ νὰ πέσεις σὲ μιὰν ἄβυσσο. Εἶναι λοιπὸν καλύτερο νὰ πέσουμε στὴν ἄβυσσο;

Εἶναι δύσκολο νὰ φρονοῦμε τὰ ἄνω! Ὅμως, δὲν εἶναι ἐπίσης σκληρὸ νὰ φρονοῦμε τὰ ἐπίγεια πράγματα; Ἐχει, γιὰ παράδειγμα, ἓνας ἄπληστος ἄνθρωπος κάποιο φωτεινὸ ἔργο μπροστά του; Κοπιάζει μέρα καὶ νύχτα, στερεῖ τὸν ἑαυτό του ἀπὸ τροφή καὶ ἀνάπαυση, μερικὲς φορὲς ἐγκαταλείπει τὸ σπίτι του, περιπλανιέται μακριὰ ἀπὸ ἐκείνους πού βρίσκονται κοντὰ στὴν καρδιά του, ταξιδεύει στὴν ξηρὰ καὶ διασχίζει τὴ θάλασσα, κατεβαίνει στὰ ἔγκατα τῆς γῆς, βασανίζει τὸ μυαλό του μὲ τὴν δίψα τοῦ κέρδους καὶ μὲ τὴν ἀγωνία τῆς διατήρησής του, μὲ τὸ φόβο ἀπὸ μιὰ πιθανὴ ἀπώλεια ἢ μὲ τὴν ἀπελπισία μίας ἀπώλειας πραγματικῆς.

Ἄν μπορούμε νὰ ἀντέξουμε τέτοιες φροντίδες μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ πλουτίσουμε ἐπὶ τῆς γῆς μὲ ἓναν θησαυρὸ φθαρτό, καὶ πού δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ τὸν χαροῦμε παρὰ γιὰ σύντομο χρονικὸ διάστημα, δὲν ἀξίζει μιὰ προσπάθεια ἀπ' τὴ μεριά μας γιὰ νὰ ἔχουμε τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀποκτήσουμε ἓναν οὐράνιο θησαυρό, ἓναν θησαυρὸ ἄφθαρτο καὶ αἰώνιο;

Εἶναι πράγματι δύσκολο γιὰ τὸν χοϊκὸ ἄνθρωπο νὰ φρονεῖ τὰ ἄνω. Ἐν τούτοις, καὶ ὁ σπόρος τοῦ σίτου, πού εἶναι θαμμένος στὴ γῆ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια σας, δὲν φρονεῖ μὲ τὸν δικό του τρόπο τὰ ἄνω; Βλασταίνει, καὶ ξεπροβάλλει ἀπὸ τὴ γῆ πρὸς τὰ πάνω, ἀγωνιζόμενος ἐναντίον τῆς βαρύτητας τῆς γῆς καὶ τῆς δικῆς του. Αὐξάνεται ὅλο καὶ πιὸ ψηλά. Καὶ τείνοντας πρὸς τὸν οὐρανὸ, ἀνθίζει καὶ φέρνει καρπὸ. Πιστεύετε πραγματικά, ὅτι ὁ θνητὸς ἄνθρωπος εἶναι προικισμένος μὲ λιγότερη δύναμη ἀπὸ τὸν σπόρο τοῦ σίτου, γιὰ νὰ σηκωθεῖ πρὸς τὸν οὐρανὸ μὲ τὸν δικό του τρόπο;

Εἶναι πράγματι δύσκολο γιὰ τὸν χοϊκὸ ἄνθρωπο νὰ φρονεῖ τὰ ἄνω. Ὅμως, στάσου· προέρχεσαι, ὦ ἄνθρωπε, μόνο ἀπὸ αὐτὴ τὴ γῆ; Αὐτὸ εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού ἐλήφθη ἀπὸ τὸ χῶμα, καὶ πού ἐπιστρέφει πάλι στὸ χῶμα; Δὲν εἶναι τὸ χῶμα μόνο τὸ περίβλημά σου, ἢ ἂν

τὸ προτιμᾶς, ἡ φυλακὴ σου; Ὅμως ἐσύ, ὁ ἑαυτός σου, ὁ ἀληθινὸς ἄνθρωπος, εἶσαι ἡ πνοὴ τῆς ζωῆς, πού προῆλθε ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ χεῖλη τοῦ θεοῦ, ὅπως ἔχει εἰπωθεῖ: «Καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν» (Γεν. 2, 7). Κι ἔτσι, ἂν σοῦ εἶναι δύσκολο ὡς χοϊκός ἄνθρωπος νὰ φρονεῖς τὰ ἄνω, δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ τὸ κάνεις ὡς ἄνθρωπος πού ἔχεις γεννηθεῖ ἄνωθεν; Εἶναι δύσκολο γιὰ τὴν φλόγα νὰ ὑψωθεῖ πρὸς τὴν φυσικὴ τῆς περιοχὴ; Εἶναι δύσκολο γιὰ τὴν πέτρα νὰ πέσει κάτω στὴ γῆ ἀπ' ὅπου προέρχεται; Εἶναι δύσκολο γιὰ τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα νὰ ὑψωθεῖ πρὸς τὸν οὐρανό, πρὸς τὸν Ὑψιστό; Ἄν ἡ πτώση τοῦ παλαιοῦ Ἀδάμ ἔχει μεταβάλλει τὸν πόθο τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὰ οὐράνια πράγματα σὲ πόθο γιὰ τὰ πράγματα τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ καταχθόνια, δὲν ἔχει ἡ ἀνάσταση καὶ ἡ ἀνάληψη τοῦ νέου Ἀδάμ, τοῦ θεανθρώπου, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπαναφέρει μὲ διπλάσια δύναμη τὸν πόθο γιὰ τὴν ἀρχικὴ του κατεύθυνση καὶ δὲν ἔχει στήσει μιὰ κλίμακα πρὸς τὸν οὐρανό; Δὲν ἔχει ἡ κάθοδος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀνάψει μιὰ πνευματικὴ φλόγα στὸν ἄνθρωπο, ἡ ὁποία φυσικῶς τῷ τρόπῳ τείνει πρὸς τὰ ἄνω καὶ στρέφεται πρὸς τὰ οὐράνια πράγματα, ὅπου κι ἂν κατοικεῖ; Τὸ βρίσκετε ἀκόμη δύσκολο νὰ φρονεῖτε τὰ ἄνω, ἀκόμη κι ἂν, προκειμένου νὰ κάνετε κάτι τέτοιο, σᾶς εἶναι ἀπαραίτητο νὰ μεταβάλετε τὶς πράξεις, τὶς ἐπιθυμίες καὶ τὶς σκέψεις σας;

Μὰ πῶς μπορούμε νὰ ἐγκαταλείψουμε τὰ ἐπίγεια ἔργα, τὶς ἐπιθυμίες καὶ τὶς σκέψεις μας πού περιβάλλονται ἀπὸ ἐπίγεια πράγματα, ὅταν αὐτὸ πού εἶναι γήινο εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητο γιὰ τὴν ἐπίγεια ζωὴ μας; Δὲν ἔχετε παρὰ νὰ παρατηρήσετε πῶς ἐγκαταλείψουμε τὰ οὐράνια πράγματα γιὰ πράγματα ἐπίγεια, καὶ θὰ τὸ βρεῖτε πολὺ εὐκόλο νὰ παραμερίσετε τὰ ἐπίγεια γιὰ τὰ τοῦ οὐρανοῦ. Περιορίζετε τὸν χρόνο πού ἀπασχολεῖστε μὲ τὰ ἔργα τῆς εὐσέβειας, προκειμένου νὰ ἔχετε περισσότερο χρόνο γιὰ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Μερικὲς φορὲς πηγαίνετε στὴν Ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ὅμως ἐξακολουθεῖτε νὰ σκέφτεστε ὅσα ἀπασχολοῦν τὸ μυαλό σας καὶ στὸ σπίτι. Καὶ μερικὲς φορὲς, ἐνῶ στέκεστε σωματικὰ μέσα στὸν οἶκο τῆς προσευχῆς, οἱ σκέψεις σας ἔλκονται ἀπὸ ἄλλοῦ, ἀπὸ τὰ ἐπίγεια πράγματα πού σᾶς θέλγουν ἢ ἀπὸ τὰ πάθη πού κυριαρχοῦν μέσα σας. Ἀκόμη καὶ οἱ πιὸ πνευματικὲς σας

ἀσκήσεις μολύνονται ἀπὸ φευγαλέες ἐγκόσμιες σκέψεις! Κάντε τώρα τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετο. Κάντε τὶς ἀπαραίτητες ἐργασίες γιὰ τὴν ἐπίγεια ὑπαρξή σας ἀλλὰ προσπαθήστε νὰ μὴν τὶς παρατείνετε πέρα ἀπ' ὅ,τι εἶναι ἀπαραίτητο. Καί ἀγωνιστεῖτε νὰ ἀπελευθερώσετε τὸν ἑαυτὸ σας ὅσο γίνεται περισσότερο ἀπὸ τὴν πολλὴ δουλειά, προκειμένου νὰ εἴστε ἐλεύθεροι γιὰ τὰ ἔργα τῆς εὐσέβειας. Ἀπαλλάξτε τὶς σκέψεις σας ἀπὸ ἐπίγεια πράγματα, ὅχι μόνο ὅταν στέκεστε μπροστὰ στὸν Θεὸ στὸ νὰό Του, ἄλλα ὅπου καὶ νὰ εἴστε. Ὅταν εἴστε ὑποχρεωμένοι νὰ ἀσχολεῖστε μὲ ἐπίγεια πράγματα, στρέψτε μακριὰ τους τὶς σκέψεις καὶ τὶς ἐπιθυμίες σας καὶ ὑψῶστε τὴν καρδιά σας πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ πρὸς τὸν Θεό. Ὅταν καταπιάνεστε μὲ ἐπίγειες ὑποθέσεις, νὰ θυμάστε τὸν Θεὸ καὶ νὰ ζητᾶτε τὴν εὐλογία καὶ τὴν βοήθειά Του. Ὅταν ἀναπαύεστε, νὰ θυμάστε τὸν Θεὸ καὶ νὰ τὸν εὐχαριστεῖτε γιὰ τὴν βοήθειά Του στοὺς κόπους σας, καθὼς καὶ γιὰ τὸ δῶρο τῆς ἀνάπαυσης. Ἔτσι μποροῦμε νὰ ἐνώσουμε κάθε ἐπίγειο ἔργο, πού δὲν εἶναι ἀντίθετο πρὸς τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ, μὲ ἀγάπη γιὰ τὰ οὐράνια πράγματα, καί, γιὰ νὰ τὸ πῶ ἔτσι, νὰ μεταβάλουμε τὰ ἐπίγεια καὶ ὀρατὰ πράγματα, σὲ πράγματα οὐράνια καὶ πνευματικά. «Ὅταν κοιτάζεις πρὸς τὸν ἥλιο», λέγει ὁ ἅγιος Μακάριος, «ψάξε τὸν πραγματικὸ Ἥλιο, γιατί εἶσαι τυφλός. Ὅταν στρέφεις τὸ βλέμμα σου πρὸς τὸ φῶς, στρέψου πρὸς τὴν καρδιά σου καὶ κοίταξε ἂν ἔχεις ἐκεῖ τὸ ἀληθινὸ καὶ εὐλογημένον φῶς, πού εἶναι ὁ Κύριος

Εἶθε τό φῶς τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ μᾶς φωτίσει, εἶθε τό πνεῦμα Του νὰ δυναμώσει τὸν καθένα ἀπὸ μᾶς, καὶ εἶθε, βαδίζοντας σύμφωνα μὲ τὸν Λόγο Του καὶ τὴ Ζωή Του, νὰ ὀδηγήσει ὅλους ἐμᾶς πού ζοῦμε στὴ γῆ νὰ φρονοῦμε τὰ ἄνω, κι ἔτσι νὰ ὀδηγηθοῦμε στὴν εὐλογημένη θεά Του στὸν οὐρανό, ὅπου ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος. Ἀμήν.